Samling af Afgørelser

FORSLAG TIL AFGØRELSE FRA GENERALADVOKAT
E. SHARPSTON
fremsat den 23. april 2015 [1]

Sag C-95/14

Unione nazionale industria conciaria (UNIC)
Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (UNI.CO.PEL)
mod
FS Retail
Luna srl
Gatsby srl

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Tribunale di Milano (Italien))

»Mærkningspligt med angivelse af varers oprindelse — nationale bestemmelser, der kræver, at oprindelseslandet angives på etiketten vedrørende produkter fremstillet i udlandet med de italienske betegnelser »cuoio«, »pelle« eller »pelliccia« — manglende overholdelse af pligten til at iagttage en status quo-periode i forbindelse med en national foranstaltning meddelt i henhold til direktiv 98/34/EF — manglende adgang til håndhævelse af teknisk forskrift i tvist mellem private parter — fri bevægelighed for varer — artikel 34 TEUF — foranstaltninger med tilsvarende virkning — fortolkning af direktiv 94/11/EF«

1. De italienske myndigheder har indført mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning (eksempelvis garvning [2]) i tredjelande, og som benytter den italienske betegnelse for termerne »*cuoio*« (læder), »*pelle*« (skind), »*pelliccia*« (pels) (og afledninger heraf samt synonymer herfor) på lædervarer, navnlig fodtøj, fremstillet af sådant læder. To organisationer har anlagt sag ved Tribunale di Milano (byretten i Milano) med henblik på at forhindre erhvervsdrivende i Italien i at markedsføre fodtøj, som ikke opfylder disse mærkningskrav. I denne anmodning om præjudiciel afgørelse spørges Domstolen, om et sådant mærkningskrav er i strid med artikel 34 TEUF –36 TEUF vedrørende den frie bevægelighed for varer og/eller direktiv 94/11/EF [3] (herefter »direktivet om mærkning af fodtøj«) og/eller den moderniserede toldkodeks [4]. En anden vigtig problemstilling, som dog ikke rejses udtrykkeligt af den forelæggende ret, er, om bestemmelserne i direktiv 98/34/EF [5] i forvejen bevirker, at det nationale mærkningskrav ikke kan håndhæves.

1 — Originalsprog: engelsk.

2 — Processen for behandling af dyrehuder med henblik på at fremstille læder, der er mere holdbart og mindre modtageligt over for nedbrydning end det ubehandlede materiale.

3 — Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 23.3.1994 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj med henblik på salg i detailleddet (EFT L 100, s. 37), som ændret ved i) akt vedrørende vilkårene for Den Tjekkiske Republiks, Republikken Estlands, Republikken Cyperns, Republikken Letlands, Republikken Litauens, Republikken Ungarns, Republikken Maltas, Republikken Polens, Republikken Sloveniens og Den Slovakiske Republiks tiltrædelse og tilpasningerne af de traktater, der danner grundlag for Den Europæiske Union (EUT 2003 L 236, s. 33), ii) Rådets direktiv 2006/96/EF af 20.11.2006 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie varebevægelser på grund af Bulgariens og Rumæniens tiltrædelse (EUT L 363, s. 81) og iii) Rådets direktiv 2013/15/EU af 13.5.2013 om tilpasning af visse direktiver vedrørende frie varebevægelser på grund af Republikken Kroatiens tiltrædelse (EUT L 158, s. 172).

4 — Jf. punkt 3 nedenfor.

5 — Europa-Parlamentets og Rådets direktiv af 22.6.1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter (EFT L 204, s. 37) (herefter »direktiv 98/34«).

EU-retten

Traktaten om Den Europæiske Unions funktionsmåde

2. I henhold til artikel 34 TEUF er kvantitative indførselsrestriktioner såvel som alle foranstaltninger med tilsvarende virkning forbudt mellem medlemsstaterne. Ved artikel 35 TEUF indføres en tilsvarende bestemmelse i forbindelse med udførsel. I henhold til artikel 36 TEUF kan medlemsstaterne træffe forholdsmæssige restriktioner vedrørende varers bevægelighed, hvis de er begrundet i berettigede hensyn [6].

Toldkodeksen

3. Artikel 36 i den moderniserede toldkodeks [7] er en af de bestemmelser, som indeholder regler om fastsættelse af varers ikke-præferenceoprindelse i forbindelse med anvendelse af den fælles toldtarif, andre foranstaltninger end toldmæssige foranstaltninger, som er fastsat i særlige fællesskabsbestemmelser, som gælder for varehandelen, eller andre fællesskabsforanstaltninger vedrørende varers oprindelse [8]. Efter artikel 36 anses varer, der fuldt ud er fremstillet i et enkelt land eller område, for at have oprindelse i dette land eller område [9]. Varer, ved hvis fremstilling der er involveret mere end et land eller område, anses for at have oprindelse i det land eller område, hvor den sidste væsentlige bearbejdning har fundet sted [10].

4. I sin forelæggelse henviser Tribunale di Milano til artikel 60 i forordning (EU) nr. 952/2013 [11]. Artikel 60, stk. 1, er formuleret med de samme udtryk som artikel 36, stk. 1, i forordning nr. 450/2008. Artikel 60, stk. 2, bestemmer: »Varer, ved hvis fremstilling der er involveret mere end ét land eller område, anses for at have oprindelse i det land eller område, hvor den sidste væsentlige og økonomisk berettigede bearbejdning eller forarbejdning har fundet sted, når denne er foretaget i en dertil udstyret virksomhed og har ført til fremstilling af et nyt produkt eller udgør et vigtigt trin i fremstillingen.« På tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen var denne bestemmelse dog endnu ikke gældende [12]. Jeg vil derfor behandle anmodningen om en præjudiciel afgørelse som en henvisning til artikel 36 i forordning nr. 450/2008 [13].

6 — De undtagelser fra artikel 34 TEUF, som er anført i artikel 36 TEUF, omfatter hensynet til den offentlige sædelighed, den offentlige orden, den offentlige sikkerhed, beskyttelse af menneskers og dyrs liv og sundhed, beskyttelse af planter, beskyttelse af nationale skatte af kunstnerisk, historisk eller arkæologisk værdi eller beskyttelse af industriel og kommerciel ejendomsret.

7 — Europa-Parlamentets og Rådets forordning (EF) nr. 450/2008 af 23.4.2008 om EF-toldkodeksen (moderniseret toldkodeks) (EUT L 145, s. 1; herefter »den moderniserede toldkodeks«).

8 — Artikel 35.

9 — Artikel 36, stk. 1.

10 — Artikel 36, stk. 2.

11 — Europa-Parlamentets og Rådets forordning af 9.10.2013 om EU-toldkodeksen (EUT L 269, s. 1).

12 — Den finder anvendelse fra den 1.6.2016 (jf. artikel 288, stk. 2, i forordning nr. 952/2013).

13 — I deres skriftlige bemærkninger forelagt Domstolen henviser UNIC og UNI.CO.PEL, Europa-Kommissionen og den svenske regering til artikel 24 i Rådets forordning (EØF) nr. 2913/92 af 12.10.1992 om indførelse af en EF-toldkodeks (EFT L 302, s. 1). Denne forordning blev dog ophævet ved forordning nr. 450/2008 (jf. denne forordnings artikel 186). Som Sverige har bemærket, trådte sidstnævnte forordnings bestemmelser i kraft senest den 24.6.2013 (jf. artikel 188, stk. 2) – dvs. inden sagen blev anlagt for den forelæggende ret den 27.9.2013. Det er følgelig artikel 36 i forordning nr. 450/2008, som var gældende på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

Direktivet om mærkning af fodtøj

5. Dette direktiv blev vedtaget for at løse problemer i forbindelse med handelen med fodtøj mellem medlemsstaterne. Medlemsstaterne havde forskellige mærkningskrav, der førte til øgede omkostninger for erhvervsdrivende og hindrede den frie bevægelighed [14]. Man vurderede, at disse problemer kunne løses mest effektivt gennem foranstaltninger på EU-plan. Lovgiveren indførte derfor en harmoniseringsforanstaltning, der kun fastlagde, hvad der er uomgængelig nødvendigt for den frie omsætning af fodtøj [15].

6. Direktivet om mærkning af fodtøj finder anvendelse på mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj med henblik på salg i detailleddet og definerer »fodtøj« som »alle produkter med sål beregnet til at beskytte eller dække foden […]« (artikel 1, stk. 1) [16]. Mærkningen skal indeholde oplysninger om fodtøjets tre dele, som defineret i bilag I [17], nemlig overdel, foring og bindsål samt ydersål (artikel 1, stk. 2). Fodtøjets sammensætning skal angives ved hjælp af enten piktogrammer eller tekstangivelser, der betegner bestemte materialer som beskrevet i bilag I [18]. Disse oplysninger skal også opfylde mærkningskravene i artikel 4.

7. I henhold til artikel 2, stk. 1, skal medlemsstaterne træffe alle nødvendige foranstaltninger til, at kun fodtøj, der opfylder mærkningskravene i direktivet om mærkning af fodtøj, kan markedsføres, medmindre andet gælder i medfør af andre gældende EU-bestemmelser.

8. Artikel 3 bestemmer: »Medlemsstaterne kan ikke forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder mærkningskravene i dette direktiv, ved anvendelse af ikke-harmoniserede nationale bestemmelser om mærkning af visse former for fodtøj eller fodtøj i almindelighed, medmindre andet gælder i medfør af andre fællesskabsbestemmelser.«

9. Følgende mærkningskrav er fastsat i artikel 4, stk. 1: »[…] oplysning om materiale, som i henhold til bilag I udgør mindst 80% af overfladearealet af fodtøjets overdel og foring og bindsål og mindst 80% af rumfanget af ydersålen. Såfremt ingen af materialerne udgør mindst 80%, skal der gives oplysninger om de to vigtigste materialer, der indgår i sammensætningen«. I henhold til artikel 4, stk. 2, skal oplysningerne gives på fodtøjet ved hjælp af »enten piktogrammer eller tekstangivelser, som defineret og vist i bilag I, på mindst det eller de sprog, som forbrugermedlemsstaten kan fastlægge i overensstemmelse med traktaten«. Medlemsstaterne skal sørge for, at forbrugerne bliver korrekt informeret om piktogrammernes betydning, samtidig med at de påser, at sådanne bestemmelser ikke opstiller hindringer for samhandelen. Mærkning skal påsættes mindst det ene stykke fodtøj i hvert par. Mærkningen skal være synlig, solid og tilgængelig, og den må ikke være vildledende for forbrugeren (artikel 4, stk. 3 og 4).

10. Artikel 5 bestemmer: »De angivelser, der kræves i henhold til dette direktiv, kan suppleres med oplysninger i tekstform, som i givet fald tilføjes på mærkningen. Medlemsstaterne kan imidlertid ikke forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder kravene i dette direktiv, jf. artikel 3.«

14 — Jf. første betragtning til direktivet om mærkning af fodtøj.

15 — Jf. anden, tredje, femte og syvende betragtning til direktivet om mærkning af fodtøj.

16 — En ikke-udtømmende liste over produkter, der er omfattet af direktivet om mærkning af fodtøj, findes i direktivets bilag II.

17 — Bilag I er gengivet som et bilag til dette forslag til afgørelse. Punkt 1 indeholder definitioner af de enkelte dele af fodtøjet med tilsvarende piktogrammer eller tekstangivelser (overdel, foring og bindsål samt ydersål). Ordet »læder« er defineret i punkt 2, litra a), nr. i), hvor det tilsvarende piktogram for materialet (en simpel stiliseret gengivelse af et dyreskind) også vises.

18 — Ordet »*cuoio*« er den italienske term, der anvendes i direktivet som tekstangivelse for læder. Denne anvendelse af denne (godkendte) term bevirker imidlertid, at lov nr. 8/2013 tilsyneladende også finder anvendelse (jf. punkt 15 nedenfor). Med hensyn til den mærkning af fodtøj, der er genstand for hovedsagen, henvises til punkt 16 og 63 nedenfor.

Direktiv 98/34

11. Direktiv 98/34 har til formål at undgå, at der skabes nye hindringer for samhandelen inden for det indre marked. Det indfører en procedure, der sikrer gennemsigtighed og forebyggende kontrol, ved at kræve, at medlemsstaterne meddeler udkast til tekniske forskrifter, inden de vedtager dem, og derefter generelt overholder en status quo-periode på mindst tre måneder (jf. punkt 14 nedenfor), inden de vedtager den pågældende forskrift, således at de andre medlemsstater og Kommissionen har mulighed for at fremsætte indvendinger mod potentielle hindringer for samhandelen [19].

12. Følgende definitioner i artikel 1 er relevante:

»1) »produkt«: alle produkter, der fremstilles industrielt, og alle landbrugsprodukter [...]

[…]

3) »teknisk specifikation«: en specifikation, der indeholdes i et dokument, som fastlægger karakteristika for et produkt, som f.eks. kvalitet [...], herunder forskrifter for varen vedrørende [...] emballering, mærkning eller etikettering [...]

[…]

11) »teknisk forskrift«: en teknisk specifikation [...], som retligt eller faktisk skal overholdes [...] vedrørende forbud mod fremstilling, import, markedsføring eller anvendelse af et produkt [...]

[…]«

13. I henhold til artikel 8 skal medlemsstaterne straks sende Kommissionen ethvert udkast til teknisk forskrift, de ønsker at vedtage. De skal ligeledes meddele Kommissionen grundene til, at det er nødvendigt at indføre en sådan teknisk forskrift, medmindre disse grunde allerede fremgår af udkastet. Kommissionen skal derefter straks gøre de andre medlemsstater bekendt med udkastet til teknisk forskrift og alle de dokumenter, den har fået tilsendt. I henhold til artikel 8, stk. 2, kan Kommissionen og medlemsstaterne indgive bemærkninger til den medlemsstat, der har givet meddelelse om et udkast til teknisk forskrift. Vedkommende medlemsstat skal ved den videre udformning af den tekniske forskrift tage videst muligt hensyn dertil. I henhold til artikel 8, stk. 3, skal medlemsstaterne straks sende Kommissionen den endelige tekst til en teknisk forskrift.

14. Ifølge artikel 9, stk. 1, skal vedtagelsen af et udkast til teknisk forskrift meddelt i henhold til artikel 8, stk. 1, udsættes i tre måneder (»status quo-perioden«). Denne periode forlænges til seks måneder, hvis Kommissionen eller en anden medlemsstat afgiver en udførlig udtalelse om, at den påtænkte foranstaltning kan skabe hindringer for varernes frie bevægelighed inden for det indre marked (artikel 9, stk. 2). Status quo-perioden forlænges til 12 måneder, hvis Kommissionen inden tre måneder efter meddelelse i henhold til artikel 8, stk. 1, meddeler, at den agter at foreslå eller vedtage en retsakt herom i henhold til traktatens artikel 189 (artikel 9, stk. 3) [20].

19 — Anden til sjette betragtning til direktivet.

20 — De detaljerede bestemmelser og status quo-perioder for forskrifter vedrørende tjenesteydelser (som ikke er relevante her) varierer en smule fra bestemmelserne og perioderne vedrørende varer. Der er også afvigelser (som igen ikke er relevante her), der gør det muligt at vedtage presserende foranstaltninger eller nødforanstaltninger, der er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 98/34, der efter meddelelse straks skal træde i kraft.

National lovgivning

15. Lov nr. 8/2013 af 14. januar 2013 om nye bestemmelser angående brug af termerne »*cuoio*«, »*pelle*« og »*pelliccia*« og afledninger heraf samt synonymer herfor blev offentliggjort i *Gazzetta Ufficiale* nr. 25 af 30. januar 2013 og trådte i kraft den 14. februar 2013. Artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 indfører en pligt til at påsætte en mærkat med angivelse af oprindelsesstat for produkter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og hvorpå er anført den italienske betegnelse for det fremstillede læder. I forelæggelsesafgørelsen har Tribunale di Milano anført, at lov nr. 8/2013 blev meddelt Kommissionen den 21. december 2012 under meddelelsesnummer 2012/667/I [21]. Den var derfor genstand for mindst én indledende status quo-periode på tre måneder i henhold til artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34 [22].

De faktiske omstændigheder, retsforhandlingerne og de forelagte spørgsmål

16. FS Retail srl, Luna srl og Gatsby srl, de sagsøgte i hovedsagen, er erhvervsdrivende, som markedsfører fodtøj i Italien. Det pågældende fodtøj bærer de italienske betegnelser »*pelle*« eller »*vera pelle*« (ægte læder) på bindsålen. En del af det pågældende fodtøj er produceret i Folkerepublikken Kina. Fodtøjets afsendelsessted er angivet med en plastetiket, der er anbragt på ydersålen. Det fremgår ikke tydeligt af hovedsagen, om det omtvistede fodtøj (som ikke er mærket som af kinesisk oprindelse) har oprindelse i andre medlemsstater eller tredjelande.

17. Den 27. september 2013 anlagde Unione nazionale industria conciaria (herefter »UNIC«), en landsdækkende faglig garverisammenslutning, og Unione Nazionale dei Consumatori di Prodotti in Pelle, Materie Concianti, Accessori e Componenti (herefter »UNI.CO.PEL«), en italiensk forbrugerorganisation (herefter »sagsøgerne«), sag mod de sagsøgte ved Tribunale di Milano med begæring om foreløbige forholdsregler med den begrundelse, at de havde overtrådt artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013. Sagsøgerne har gjort gældende, at det vildleder forbrugerne, når der anvendes italienske termer til at beskrive læderbindsålen uden at angive dens oprindelse, fordi det lader forstå, at det anvendte læder og/eller hele produktet er af italiensk oprindelse. Anvendelsen af italienske termer for sådanne produkter udgør endvidere et tilfælde af illoyal konkurrence udvist af de udenlandske producenter til skade for den italienske læder- og fodtøjsindustri, da læderets italienske oprindelse er en kvalitetsbetegnelse, der kun gælder for fodtøj fremstillet af italiensk læder.

18. Hver af de tre sagsøgte anfægtede begæringen om foreløbige forholdsregler af forskellige grunde: i) at det omtvistede fodtøj opfylder kravene i direktivet om mærkning af fodtøj, ii) at det, for så vidt som visse dele af fodtøjet er mærket med oprindelse i Kina, overholder lov nr. 8/2013, og at italienske forbrugere modtager passende oplysninger med hensyn til de pågældende produkters oprindelse, således at det bør tillades, at disse produkter markedsføres i Italien (Gatsby), iii) at lov nr. 8/2013 blev meddelt Kommissionen som en teknisk forskrift i henhold til direktiv 98/34, men blev vedtaget inden udløbet af den indledende status quo-periode fastsat ved direktivets artikel 9, hvilket bevirker, at det ikke kan håndhæves i hovedsagen (Luna), og iv) at lov nr. 8/2013 er uforholdsmæssig, fordi producenter frit kan anføre, om deres produkter er af italiensk oprindelse (FS Retail).

19. På den baggrund har Tribunale di Milano anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse af seks sammenhængende spørgsmål, der måske er nemmere at forstå, hvis der gives et sammendrag.

21 — Min egen undersøgelse af Technical Regulation Information System (herefter »TRIS-databasen«), der vedligeholdes af Kommissionens Generaldirektorat for det Indre Marked, Erhvervspolitik, Iværksætteri og SMV'er, har dog vist, at udkastet til lov nr. 8/2013 blev modtaget af Kommissionen den 29.11.2012.

22 — Jf. også punkt 46 nedenfor.

20. Disse spørgsmål vedrører forskellige måder, hvorpå EU-retten kan være til hinder for anvendelsen af artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 på produkter fremstillet af læder:

— som er forarbejdet eller markedsført lovligt i andre medlemsstater, eller

— som er fremstillet ved forarbejdning i lande, som ikke er medlem af Den Europæiske Union, og som ikke tidligere lovligt er markedsført i Den Europæiske Union.

21. I begge situationer er der, som den forelæggende ret påpeger, i henhold til artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, hvis produktet (som her) bærer den italienske betegnelse »*pelle*«. Den forelæggende ret ønsker afklaret, om et sådant krav hindres af:

— artikel 34 TEUF – 36 TEUF som foranstaltninger, der har samme virkning som kvantitative restriktioner på samhandelen mellem medlemsstaterne uden at være begrundet i berettigede hensyn (spørgsmål 1 og 2)

— artikel 3 og 5 i direktivet om mærkning af fodtøj, som bestemmer, at medlemsstaterne ikke må forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder mærkningskravene i direktivet (spørgsmål 3 og 4), eller

— artikel 60 i forordning nr. 952/2013 (efterfølgeren til artikel 36 i forordning nr. 450/2008), som definerer oprindelseslandet (spørgsmål 5 og 6).

22. Skriftlige indlæg blev indgivet af UNIC og UNI.CO.PEL, af Gatsby, af den tyske, den nederlandske og den svenske regering samt af Kommissionen. Den 15. januar 2015 blev der afholdt et retsmøde, efter at Domstolen havde anmodet parterne om at behandle det spørgsmål, som Kommissionen havde rejst i sine skriftlige indlæg om, hvorvidt lov nr. 8/2013 ikke kunne håndhæves, fordi den var blevet vedtaget under tilsidesættelse af bestemmelserne om status quo i artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34. De andre parter, som havde afgivet skriftlige indlæg, havde ikke behandlet dette punkt, og spørgsmålet var ikke blevet rejst af den forelæggende ret. Under retsmødet afgav UNIC og UNI.CO.PEL, Den Tjekkiske Republik, Tyskland og Kommissionen mundtlige indlæg.

Analyse

Indledende betragtninger

23. Under retsmødet anførte UNIC og UNI.CO.PEL inden behandlingen af Domstolens spørgsmål, at Domstolen først burde undersøge, om anmodningen og en præjudiciel afgørelse burde tilbagetrækkes, fordi den nationale retlige ramme, som er beskrevet i forelæggelsesafgørelsen, siden er blevet ændret. De oplyste, at lov nr. 8/2013 var blevet ophævet med virkning fra den 10. november 2014, og at et nyt lovdekret vedrørende lædervarer var blevet meddelt Kommissionen i henhold til direktiv 98/34[23].

24. Alene den forelæggende ret og ikke Domstolen kan trække en anmodning om en præjudiciel afgørelse tilbage. Jeg mener under alle omstændigheder ikke, at denne forelæggelse skal behandles på det grundlag.

23 — Den nye foranstaltning genindfører en ordning, der tidligere var blevet indført i 1966. Da den italienske regering ikke har indgivet skriftlige indlæg og ikke deltog i retsmødet, kunne Domstolen ikke undersøge dette yderligere hos repræsentanter for den pågældende medlemsstat. Domstolen ved heller ikke, om den italienske regering med vedtagelsen af lov nr. 8/2013 havde til hensigt at henvise til artikel 4, stk. 4, i direktivet om mærkning af fodtøj, der bestemmer, at mærkningen ikke må være vildledende for forbrugeren (jf. punkt 9 ovenfor). Jeg vil derfor ikke behandle dette spørgsmål yderligere i dette forslag til afgørelse.

25. Den forelæggende ret har forklaret, at sagsøgernes begæring om foreløbige forholdsregler er hjemlet i lov nr. 8/2013, som ifølge denne ret er det relevante retsgrundlag på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen. Der foreligger en formodning for, at de spørgsmål om en fortolkning af EU-retten, som den nationale ret har stillet på det retlige og faktiske grundlag, som den har fastlagt inden for sit ansvarsområde, og hvis rigtighed det ikke tilkommer Domstolen at efterprøve, er relevante [24]. Dette skyldes, at den i artikel 267 TEUF fastsatte procedure er baseret på en klar adskillelse mellem de nationale retters og Domstolens funktioner, idet sidstnævnte alene har kompetence til at træffe afgørelse vedrørende fortolkningen og gyldigheden af de af denne artikel omfattede EU-retsakter. Det tilkommer ikke Domstolen at tage stilling til fortolkningen af national ret eller at afgøre, hvorvidt den fortolkning, den nationale ret lægger til grund, er korrekt. Det tilkommer Domstolen at tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelsesafgørelsen er baggrunden for de præjudicielle spørgsmål. Fastsættelse af den anvendelige nationale lovgivning er et spørgsmål om fortolkning af national lovgivning, som derfor ikke henhører under Domstolens kompetence [25].

26. Med hensyn til anvendelsen af den relevante nationale ret skal Domstolen således begrænse sin prøvelse til de forhold, som den forelæggende ret har besluttet, at der skal tages hensyn til [26]. Det følger heraf, at Domstolen bør besvare de forelagte spørgsmål.

Generelle problemstillinger i forbindelse med de forelagte spørgsmål

27. Den forelæggende ret spørger i det væsentlige, om EU-retten, navnlig artikel 34 TEUF – 36 TEUF og/eller direktivet om mærkning af fodtøj og/eller den moderniserede toldkodeks, er til hinder for anvendelsen af lov nr. 8/2013 i hovedsagen. Den spørger ikke, om direktiv 98/34 finder anvendelse.

28. Kommissionen har i sine skriftlige indlæg imidlertid anført, at lov nr. 8/2013 ikke kan håndhæves, når kravene vedrørende en status quo-periode i direktiv 98/34 er blevet tilsidesat. Under retsmødet erklærede den tyske regering sig enig heri.

29. Jeg er også enig heri. Jeg finder endvidere, at lov nr. 8/2013 er uforenelig med både artikel 34 TEUF – 36 TEUF og direktivet om mærkning af fodtøj [27].

30. Bør Domstolen tage hensyn til direktiv 98/34 i sit svar til den forelæggende ret?

31. Det er for det første klart, at den forelæggende ret kan afgøre hovedsagen på grundlag af et svar fra Domstolen, hvorefter direktiv 98/34 var til hinder for håndhævelsen af lov nr. 8/2013.

32. Inden for rammerne af forbuddet mod kvantitative indførselsrestriktioner og foranstaltninger med tilsvarende virkning i artikel 34 TEUF er direktiv 98/34 for det andet et instrument, der efter sin særlige karakter har til formål at sikre varernes frie bevægelighed og fremme gennemførelsen af det indre marked for varer og tjenesteydelser [28]. Det sikrer, at Kommissionen og medlemsstaterne informeres, inden der vedtages nye tekniske forskrifter, som kan skabe hindringer for samhandelen. Direktiv 98/34 fungerer derfor gennem en præventiv kontrol [29]. Direktiv 98/34 fastsætter ganske vist

24 — Dom OSA (C-351/12, EU:C:2014:110, præmis 56 og den deri nævnte retspraksis).

25 — Dom TexdataSoftware (C-418/11, EU:C:2013:588, præmis 28, 29 og 41 og den deri nævnte retspraksis).

26 — Dom Kaba (C-466/00, EU:C:2003:127, præmis 41).

27 — Jf. punkt 48 ff. nedenfor.

28 — Dom Fortuna m.fl. (C-213/11, C-214/11 og C-217/11, EU:C:2012:495, præmis 26 og den deri nævnte retspraksis).

29 — Jf. anden til sjette betragtning til direktiv 98/34 og punkt 11 ovenfor.

en procedure med hensyn til gennemsigtighed og udveksling af oplysninger vedrørende tekniske standarder og forskrifter og fastsætter ikke som sådan materielle regler, men tilsidesættelse af status quo-perioden må dog anses for en væsentlig proceduremangel, der kan medføre, at de omtvistede tekniske forskrifter ikke kan bringes i anvendelse [30].

33. Det er fast retspraksis, at Domstolen ikke kan ændre de præjudicielle spørgsmål, den har fået forelagt af en national domstol [31], men disse spørgsmål skal behandles i lyset af alle de EU-retlige bestemmelser, der med sandsynlighed er relevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen [32]. I forbindelse med en forelæggelse i henhold til artikel 267 TEUF vedrørende fortolkning af EU-retlige bestemmelser påhviler det Domstolen at give den forelæggende ret et hensigtsmæssigt svar, som sætter den i stand til at afgøre den tvist, der verserer for den. Det påhviler Domstolen at fortolke alle de bestemmelser i EU-retten, som de nationale retter skal anvende for at træffe afgørelse i de for dem verserende tvister, også selv om disse bestemmelser ikke udtrykkeligt er omtalt i de præjudicielle spørgsmål, der forelægges Domstolen [33]. Det gælder navnlig, hvis der er et indlysende retligt forhold, der kan være relevant for den nationale rets afgørelse. Hvis det er tilfældet (som her), kan Domstolen tage hensyn hertil.

34. Situationen er dog en anden, hvis Domstolen anmodes om at træffe afgørelse om *gyldigheden* af en EU-retsakt. Her kan det ikke kræves, at Domstolen undersøger ugyldighedsgrunde, som ikke er nævnt af den forelæggende ret [34].

35. Denne forelæggelse omhandler spørgsmål vedrørende fortolkningen og ikke gyldigheden af EU-retten. Ved at give en fortolkning af de relevante bestemmelser i direktiv 98/34 opfylder Domstolen blot sin pligt til at behandle de spørgsmål, den forelægges, i lyset af *alle* de EU-bestemmelser, der er relevante for afgørelsen af tvisten i hovedsagen.

36. Under retsmødet fremsatte Den Tjekkiske Republik dog en anden indvending. Bag spørgsmålet om, hvorvidt direktiv 98/34 bevirker, at lov nr. 8/2013 ikke kan håndhæves, ligger (ifølge Den Tjekkiske Republik) det forudgående spørgsmål om, hvorvidt en national ret ex officio skal undersøge dette spørgsmål. Den Tjekkiske Republik hævder, at de nationale retter ikke er underlagt en sådan pligt, at tre grunde: i) i henhold til princippet om, at en domstol ikke aktivt må gribe ind i procesførelsen i civile sager (en bredt anerkendt national procedureregel), er det ikke muligt at gå ud over området for parternes sag [35]; ii) den undtagelse til princippet om medlemsstaternes procesautonomi, der følger af Domstolens retspraksis på forbrugerbeskyttelsesområdet [36], bør ikke finde analog anvendelse på direktiv 98/34; og iii) de nationale retter ville blive pålagt en urealistisk og stor byrde, hvis de under omstændigheder som i den foreliggende sag skulle afgøre, om de nationale regler udgjorde tekniske forskrifter som defineret i artikel 1, stk. 11, i direktiv 98/34.

37. Jeg mener ikke, disse indsigelser kan tiltrædes.

30 — Dom Unilever (C-443/98, EU:C:2000:496, præmis 44). Jf. endvidere punkt 45 nedenfor.

31 — Domme Dumon og Froment (C-235/95, EU:C:1998:365, præmis 25-27) og RI.SAN (sag C-108/98, EU:C:1999:400, præmis 16 og 17).

32 — Dom Efir (C-19/12, EU:C:2013:148, præmis 27).

33 — Dom Fuß (C-243/09, EU:C:2010:609, præmis 39).

34 — Dom Simon, Evers & Co. (C-21/13, EU:C:2014:2154, præmis 26-28).

35 — Ifølge fast retspraksis skal EU-retlige bestemmelser håndhæves under hver medlemsstats nationale retsorden, når der ikke findes harmoniserede procedureregler (princippet om medlemsstaternes procesautonomi). Dette princip er underlagt to betingelser. Sager anlagt i henhold til EU-retten bør ikke behandles mindre gunstigt end sager anlagt i henhold til national ret (ækvivalensprincippet), og national ret må ikke gøre det umuligt eller uforholdsmæssigt vanskeligt at udøve de rettigheder, der hjemles i Unionens retsorden (effektivitetsprincippet). Jf. eksempelvis dom CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

36 — I forbindelse med Rådets direktiv 93/13/EØF af 5.4.1993 om urimelige kontraktvilkår i forbrugeraftaler (EFT L 95, s. 29) har Domstolen fastslået, at en national ret i henhold til EU-retten ex officio skal undersøge, om et kontraktvilkår er urimeligt, så snart den råder over de oplysninger om de retlige eller faktiske omstændigheder, som denne prøvelse kræver. Det skyldes, at det i direktiv 93/13 forudsættes, at forbrugeren står i en svagere position end sælgeren eller leverandøren med hensyn til forhandlingsstyrke eller viden. Jf. dom Kušionová (C-34/13, EU:C:2014:2189, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).

38. For det første opfordrer den tjekkiske regering efter min mening Domstolen til at behandle dette spørgsmål ud fra en generel opfattelse af, at sagens parter er procederende parter, og at den nationale ret omfatter en generel procedureregel, der fastsætter princippet om, at en domstol ikke aktivt må gribe ind i procesførelsen i civile sager. Domstolen har dog ikke fået forelagt oplysninger om, hvorvidt italiensk retspleje omfatter en sådan regel. Domstolen kan derfor ikke undersøge, hvilken stilling en sådan bestemmelse (såfremt den eksisterer) indtager i den samlede procedure, herunder dens forløb og dens særlige kendetegn [37]. Domstolen kan efter min mening ikke foretage en abstrakt vurdering.

39. For det andet fremgår det tydeligt af forelæggelsesafgørelsen, at det under hovedsagen blev anført, at lov nr. 8/2013 var blevet meddelt Kommissionen [38], og den forelæggende rets sagsakter viser endvidere, at Luna i sit forsvar i hovedsagen har hævdet, at lov nr. 8/2013 ikke kan håndhæves, fordi den blev vedtaget under tilsidesættelse af status quo-kravene i artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34 [39]. Det er derfor klart, at den forelæggende ret – hvis italiensk retspleje ikke omfatter en generel procedureregel, der fastsætter princippet om, at en domstol ikke aktivt må gribe ind i procesførelsen i civile sager – ikke ville overtræde denne regel ved at tage direktiv 98/34 i betragtning i denne sag. Der indføres derfor ikke en ny undtagelse til princippet om medlemsstaternes procesautonomi.

40. For det tredje har jeg en vis sympati for Den Tjekkiske Republiks anbringende om, at det ville være unødigt byrdefuldt for de nationale retter, hvis de i hver enkelt sag skulle foretage en ex officio-undersøgelse af, om en bestemt national foranstaltning udgør en teknisk forskrift omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 98/34. Det spørgsmål er ikke altid let at besvare.

41. Med hensyn til dette argument bemærker jeg, at der ud fra sagens omstændigheder ikke var tale om en sådan byrde. Den potentielle relevans af direktiv 98/34 var allerede tydelig for den forelæggende ret.

42. Mere generelt foreslår jeg ikke, at de nationale retter i hver eneste sag nødvendigvis ex officio skal undersøge, om en bestemt foranstaltning er omfattet af direktiv 98/34.

43. En pligt til at undersøge direktiv 98/34 opstår snarere efter min mening i alle tilfælde, når enten i) de faktiske forhold og omstændigheder er af en sådan karakter, at den nationale ret er blevet forelagt oplysninger, som viser, at de omtvistede nationale bestemmelser *er* blevet meddelt Kommissionen i henhold til artikel 8, stk. 1, i direktiv 98/34, eller ii) en part i sagen hævder, at den foranstaltning, der påberåbes mod vedkommende, er omfattet af anvendelsesområdet for direktiv 98/34. Den nationale ret skal derefter undersøge spørgsmålet og i relevante tilfælde tage hensyn til forpligtelsen til at overholde status quo-kravene i artikel 9 og konsekvensen af manglende adgang til håndhævelse over for private parter. Jeg mener, at denne forpligtelse gør sig gældende, selv om en af parterne i hovedsagen ikke udtrykkeligt påberåber sig den manglende adgang til håndhævelse af den omtvistede nationale bestemmelse med den begrundelse, at den ikke er i overensstemmelse med direktiv 98/34.

Analyse i henhold til direktiv 98/34

44. Fodtøj er et »produkt« som defineret i artikel 1, stk. 1, i direktiv 98/34. Mærkningskravene i lov nr. 8/2013 er en »teknisk specifikation« i overensstemmelse med artikel 1, stk. 3, da de henviser til emballering, mærkning eller etikettering af et produkt – fodtøj – og dermed fastlægger de krævede karakteristika for det pågældende produkt. Lov nr. 8/2013 er tydeligvis omfattet af anvendelsesområdet for artikel 1, stk. 11, som en teknisk forskrift. Italien skulle derfor både meddele lov nr. 8/2013 i henhold til artikel 8 stk. 1, og overholde status quo-perioderne i artikel 9.

37 — Dom CA Consumer Finance (C-449/13, EU:C:2014:2464, præmis 25).

38 — Jf. punkt 18 ovenfor.

39 — Bekræftet af Kommissionen i dens skriftlige indlæg.

45. Ordlyden af artikel 8 og 9 i direktiv 98/34 er utvetydig, idet der ved disse bestemmelser oprettes en procedure for Den Europæiske Unions kontrol af udkast til nationale forskrifter, hvor Kommissionen og/eller de øvrige medlemsstater kan gøre indsigelse mod deres ikrafttrædelsesdato. Domstolen har fastslået, at denne forebyggende kontrol bliver mere effektiv, når direktivet fortolkes således, at en tilsidesættelse af meddelelsespligten må anses for en væsentlig proceduremangel i forbindelse med vedtagelsen af de pågældende tekniske forskrifter, der medfører, at disse bliver uanvendelige over for private [40]. Det følger ligeledes af Domstolens faste retspraksis, at en teknisk forskrift, som er vedtaget under tilsidesættelse af status quo-kravene i artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34, ikke må håndhæves over for private [41].

46. Kommissionen modtog meddelelse om forslaget til lov nr. 8/2013 den 29. november 2012 [42]. Efter denne meddelelse indgav den rumænske regering bemærkninger i henhold til artikel 8, stk. 1, i direktiv 98/34. Både den tyske og den spanske regering indgav udførlige udtalelser, jf. artikel 9, stk. 2, andet led [43]. Under retsmødet oplyste Kommissionen Domstolen, at den første status quo-periode på tre måneder udløb den 1. marts 2013, men at den blev forlænget til den 30. maj 2013 som følge af de udførlige udtalelser. Den forelæggende ret har forklaret, at lov nr. 8/2013 (alligevel) blev vedtaget den 14. februar 2013. Datoen for vedtagelsen er klart i strid med den status quo-periode, der er fastlagt ved artikel 9, stk. 1, i direktiv 98/34.

47. Det følger, at lov nr. 8/ 2013 ikke kan bringes i anvendelse i tvister mellem private parter.

Artikel 34 TEUF – 36 TEUF: spørgsmål 1 og 2

48. Den forelæggende ret har forklaret, at lov nr. 8/2013 gælder for lædervarer generelt. De spørgsmål, der er forelagt Domstolen, omfatter efter min vurdering alle produkter fremstillet af læder, og ikke kun fodtøj. Eftersom direktivet om mærkning af fodtøj skal fortolkes i lyset af artikel 34 TEUF – 36 TEUF, er det under alle omstændigheder hensigtsmæssigt først at overveje disse traktatbestemmelser.

49. En pligt til at påsætte en mærkat med angivelse af oprindelsesstat for lædervarer, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og som benytter den italienske betegnelse »*cuoio*«, »*pelle*« eller »*pelliccia*« (eller afledninger heraf samt synonymer herfor) er en foranstaltning med tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, som gør den frie bevægelighed af sådanne varer mere vanskelig eller mere byrdefuld. Det anerkendes, at formålet med at angive oprindelsesstaten for varer er, at forbrugerne skal kunne skelne mellem indenlandsk fremstillede og importerede varer, hvilket kan medføre, at de på grund af en eventuel modvilje mod visse udenlandske varer undlader at købe disse. Et påbud inden for det indre marked om oprindelsesmærkning vanskeliggør ikke alene afsætningen i en medlemsstat af varer, som er fremstillet i andre medlemsstater, men medfører desuden en opbremsning af den økonomiske integration inden for Unionen ved at lægge hindringer i vejen for, at afsætningsmønstret i højere grad er udtryk for en arbejdsdeling mellem medlemsstaterne [44].

50. Et mærkningskrav som det i artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 omhandlede har disse karakteristika.

51. Et krav af den art hæmmer den frie bevægelighed af lædervarer, fordi udenlandske varer, der er underlagt dette krav, og som markedsføres i Italien, i) kan blive betragtet negativt af forbrugerne som følge af dette mærkningskrav, og ii) kan blive nægtet adgang til det italienske marked, hvis dette mærkningskrav ikke er opfyldt.

40 — Dom CIA Security International (C-194/94, EU:C:1996:172, præmis 41, 44 og 54).

41 — Dom Unilever C-443/98, EU:C:2000:496, præmis 40-44 og 49).

42 — Jf. punkt 15 og fodnote 21 ovenfor. Denne dato blev også bekræftet af den tyske regering og Kommissionen i deres forklaringer.

43 — Jf. TRIS-databasen vedrørende meddelelse nr. 2012/667/I.

44 — Dom Kommissionen mod Tyskland (C-325/00, EU:C:2002:633, præmis 23 og den deri nævnte retspraksis).

52. Kravet kan også gøre bevægeligheden af lædervarer, der er fremstillet uden for Italien, mere byrdefuld. Erhvervsdrivende, der markedsfører sådanne varer i Italien, kan derfor pådrage sig højere mærkningsomkostninger end deres konkurrenter (som markedsfører lædervarer forarbejdet i Italien), fordi de skal producere og påsætte særlige eller yderligere mærkater til det italienske marked. Det vil navnlig være tilfældet, hvis kravet om oprindelsesmærkning i henhold til artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013 skal opfyldes, selv om mærkningen er tiltænkt EU-markedet som helhed og er forsynet med ordet »læder« på forskellige sprog eller piktogrammet for læder som godkendt i direktivet om mærkning af fodtøj (teksten er uklar i denne henseende).

53. Lov nr. 8/2013 er endvidere en diskriminerende foranstaltning, eftersom den kun gælder for lædervarer fremstillet uden for Italien, der ikke er fremstillet af italiensk læder. Produkter, der er fremstillet i Italien, er ikke underlagt det yderligere mærkningskrav, selv om der er anvendt ikke-italiensk læder, og de beskrives ved brug af italienske betegnelser.

54. Lov nr. 8/2013 kan heller ikke være omfattet af nogen af de begrænsede undtagelser i artikel 36 TEUF [45]. Forbrugerbeskyttelse kan ikke påberåbes i dette tilfælde – denne undtagelse til princippet om varers frie bevægelighed gælder kun i forbindelse med foranstaltninger, der finder anvendelse uden forskel [46]. Jeg tilføjer, som Domstolen fastslog i dom Kommissionen mod Det Forenede Kongerige [47], at det må være i fabrikanternes interesse på eget initiativ at angive oprindelsen på varen eller dens emballage, hvis den italienske oprindelse af det læder, der er anvendt i fodtøj, i forbrugernes øjne måtte kunne forbindes med visse kvalitetsmæssige egenskaber.

55. Artikel 34 TEUF er derfor uden tvivl til hinder for lov nr. 8/2013, og undtagelse i henhold til artikel 36 TEUF er ikke mulig [48].

Direktivet om mærkning af fodtøj: spørgsmål 3 og 4

56. Med spørgsmål 3 og 4 spørger den forelæggende ret, om direktivet om mærkning af fodtøj er til hinder for, at medlemsstaterne indfører mærkningspligt med angivelse af oprindelsesstat for produkter, der benytter den italienske betegnelse »*pelle*« (eller synonymer herfor) på mærkater påsat de pågældende lædervarer. Efter min vurdering vedrører disse spørgsmål kun fodtøj, og ikke lædervarer generelt [49].

57. Når et bestemt område har været genstand for omfattende harmonisering på EU-plan, er det fast retspraksis, at nationale foranstaltninger på det pågældende område vurderes i lyset af den relevante harmoniserede lovgivning snarere end traktaten [50].

58. Direktivet om mærkning af fodtøj omhandler efter min mening ikke alle aspekter vedrørende mærkning af fodtøj fuldt ud. Artikel 5 bestemmer således udtrykkeligt, at angivelser, der kræves i henhold til direktivet, kan suppleres med oplysninger i tekstform, og i syvende betragtning til direktivet anføres det, at direktivet om mærkning af fodtøj kun fastsætter, »hvad der er uomgængelig nødvendigt for den frie omsætning af de produkter, som det gælder for«. Direktivet regulerer dog ikke udførligt mærkningen af de materialer, der er anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj. Når det angives, at det pågældende fodtøj er fremstillet af læder, skal det relevante ord (»*cuoio*« på italiensk) eller piktogrammet for skind i bilag I, punkt 2, litra a), nr. i), anvendes.

45 — Jf. punkt 2 og fodnote 6 ovenfor.

46 — Dom Rewe-Zentral (120/78, EU:C:1979:42, præmis 8).

47 — Dom Kommissionen mod Det Forenede Kongerige (207/83, EU:C:1985:161).

48 — Intet i det materiale, der er tilgængeligt for Domstolen, udløser tilsyneladende artikel 35 TEUF (forbud mod kvantitative udførselsrestriktioner), og jeg har derfor ikke analyseret denne bestemmelse særskilt.

49 — Jf. artikel 1, stk. 1, i direktivet om mærkning af fodtøj.

50 — Dom AGM-COS.MET (C-470/03, EU:C:2007:213, punkt 50 og den deri nævnte retspraksis).

59. Hvis artikel 1 og 4 i direktivet om mærkning af fodtøj læses sammen med bilag I til samme direktiv, fremgår det, at direktivet ikke fastsætter mindstekrav på dette område, men i stedet udtømmende regler. Medlemsstaterne kan derfor ikke vedtage strengere krav. Artikel 3 bestemmer desuden udtrykkeligt, at medlemsstaterne ikke kan forbyde eller hindre markedsføring af fodtøj, som opfylder direktivets mærkningskrav.

60. Når fodtøj opfylder mærkningskravene i direktivet om mærkning af fodtøj, kan italiensk lov derfor ikke gøre dets bevægelighed inden for det indre marked betinget af, at oprindelsesstaten for læderet også angives.

61. Den forelæggende ret spørger særligt, om medlemsstaterne ikke må indføre et mærkningskrav som det, der er genstand for hovedsagen, for produkter, der er fremstillet uden for Italien af læder fra andre medlemsstater eller tredjelande, der lovligt *er* blevet markedsført inden for det indre marked (spørgsmål 3), eller som *ikke* tidligere lovligt er markedsført inden for det indre marked (spørgsmål 4).

62. Artikel 3 i direktivet om mærkning af fodtøj er efter min mening klart til hinder for, at en national foranstaltning som lov nr. 8/2013 indfører yderligere mærkningskrav for fodtøj, der er fremstillet af læder, som er forarbejdet i andre medlemsstater eller er lovligt markedsført i disse stater (et sådant krav er også uforeneligt med artikel 34 TEUF af de grunde, der er anført i punkt 48-55 ovenfor). Anvendelsen af en sådan foranstaltning på fodtøj fremstillet i tredjelande af læder, som er forarbejdet i disse lande, er ligeledes uforenelig med direktivet om mærkning af fodtøj, hvis fodtøjet efterfølgende lovligt er indført i det indre marked.

63. I forelæggelsesafgørelsen anføres det ikke, om kravene i direktivet om mærkning af fodtøj opfyldes af de fodtøjsprodukter, der er genstand for hovedsagen. Domstolen har specifikt ikke fået oplyst, om betegnelserne »*pelle*« eller »*vera pelle*« på det omhandlede fodtøjs bindsål er i tillæg til de oplysninger, der kræves i henhold til artikel 4 og bilag I, eller om fodtøjet kun er mærket med disse betegnelser og ikke er forsynet med piktogrammet for læder anført i bilag I, punkt 2, litra a), nr. i), eller den italienske betegnelse for læder i tekstform (»*cuoio*«).

64. Hvis de omhandlede produkter ikke opfylder kravene i direktivet om mærkning af fodtøj, skal det for god ordens skyld tilføjes, at forholdet skal undersøges nærmere i lyset af artikel 34 TEUF[51].

Den moderniserede toldkodeks: spørgsmål 5 og 6

65. Det er efter min mening unødvendigt at undersøge, om lov nr. 8/2013 er forenelig med bestemmelserne om fastsættelse af oprindelsen af produkter i den moderniserede toldkodeks (spørgsmål 5 og 6). Artikel 36 i forordning nr. 450/2008 vedrører fastsættelse af varers ikke-præferenceoprindelse under bestemte omstændigheder anført i artikel 35[52]. Disse bestemmelser kan hverken tillade eller være til hinder for anvendelsen af artikel 3, stk. 2, i lov nr. 8/2013. Det er endvidere uomtvistet, at det læder, der anvendes til fremstilling af de omhandlede lædervarer, ikke er af italiensk oprindelse. Efter min mening er spørgsmål 5 og 6 derfor ikke relevante, og det er følgelig ikke nødvendigt at besvare dem.

51 — Jf. punkt 48-55 ovenfor.

52 — Jf. punkt 3 ovenfor.

Forslag til afgørelse

66. I lyset af alle de foregående betragtninger mener jeg, at Domstolen bør besvare anmodningen om en præjudiciel afgørelse fra Tribunale di Milano (Italien) som følger:

»En national bestemmelse, der indfører en pligt til at påsætte en mærkat med angivelse af oprindelsesstat for læderprodukter, som er fremstillet ved forarbejdning i tredjelande, og som benytter betegnelser som »læder«, »skind« eller »pels« (eller afledninger heraf samt synonymer herfor) på den berørte medlemsstats sprog, er en teknisk forskrift som defineret i artikel 1, stk. 11, i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 98/34/EF af 22. juni 1998 om en informationsprocedure med hensyn til tekniske standarder og forskrifter samt forskrifter for informationssamfundets tjenester. Vedtagelse heraf gennem tilsidesættelse af den periode for udsættelse, der er anført i nævnte direktivs artikel 9, stk. 1, anses for en væsentlig proceduremangel, der medfører, at den ikke kan bringes i anvendelse.

En sådan bestemmelse er under alle omstændigheder en diskriminerende foranstaltning, der har tilsvarende virkning som kvantitative indførselsrestriktioner, der er forbudt i henhold til artikel 34 TEUF, og som ikke er omfattet af undtagelserne i artikel 36 TEUF. Den kan derfor ikke bringes i anvendelse i sager mellem private parter.

For så vidt som en sådan bestemmelse finder anvendelse på fodtøj, der opfylder mærkningskravene i Europa-Parlamentets og Rådets direktiv 94/11/EF af 23. marts 1994 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser vedrørende mærkning af materialer anvendt i hovedbestanddelene af fodtøj med henblik på salg i detailleddet, er den endelig uforenelig med særligt artikel 3 og 5 i dette direktiv.«

Bilag 1 til direktiv 94/11/EF

1. **Definition af de enkelte dele af fodtøjet med tilsvarende piktogrammer eller tekstangivelser**

	Piktogram	*Tekst*
a) **Overdel** Overdelen af fodtøjet er ydersiden af den bestanddel, som er forbundet med ydersålen.		F Tige D Obermaterial IT Tomaia NL Bovendeel EN Upper DK Overdel GR ΕΠΑΝΩ ΜΕΡΟΣ ES Empeine P Parte superior ►A1 CZ Vrch EST Pealne LV Virsa LT Viršus HU Felsőrész MT Wiċċ PL Wierzch SI Zgornji del SK Vrch ◄ ►M1 BG лицева част RO Față ◄ ►M2 HR Gornjište ◄
b) **Foring og bindsål** Foring af overdel og dæksål, som udgør den indvendige del af det pågældende fodtøj.		F Doublure et semelle de propreté D Futter und Decksohle IT Fodera e Sottopiede NL Voering en inlegzool EN Lining and sock DK Foring og bindsål GR ΦΟΔΡΕΣ ES Forro y plantilla P Forro e Palmilha ►A1 CZ Podšívka a stélka EST Vooder ja sisetald LV Odere un ieliekamā saistzole LT Pamušalas ir įklotė HU Bélés és fedőtalpbélés MT Inforra u suletta PL Podszewka z wyściółką SI Podloga in vložek (steljka) SK Podšívka a stielka ◄ ►M1 BG подплата и стелка RO Căptușeală și acoperiș de branț ◄ ►M2 HR Podstava i uložna tabanica ◄

	Piktogram	*Tekst*
c) **Ydersål** Undersiden af fodtøjet, som er forbundet med fodtøjets overdel, og som udsættes for slid.		F Semelle extérieure D Laufsohle IT Suola esterna NL Buitenzool EN Sole DK Ydersål GR ΣΟΛΑ ES Suela P Sola ►A1 CZ Podešev EST Välistald LV Ārējā zole LT Padas HU Járótalp MT Pett ta' barra PL Spód SI Podplat SK Podošva ◄ ►M1 BG външно ходило RO Talpă exterioară ◄ ►M2 HR Potplat (donjište) ◄

2. **Definition af materialerne med tilsvarende piktogrammer**

Piktogrammerne vedrørende materialerne skal anføres på mærkningen i nærheden af piktogrammerne for de 3 dele af fodtøjet, som er specificeret i artikel 4 og punkt 1 i dette bilag.

	Piktogram	*Tekst*
a) i) **Læder** En generel betegnelse for dyrehud eller -skind, som har bevaret den originale fiberstruktur mere eller mindre intakt, og som er garvet, så det ikke rådner. Hår og uld kan være fjernet eller bibeholdt. Læder fremstilles også af hud eller skind, som er opsplittet i lag eller segmenteret enten før eller efter garvning. Men hvis garvet hud eller skind mekanisk og/eller kemisk opdeles i fiberpartikler, smådele eller pulver og derefter med eller uden tilsætning af bindemiddel gendannes i form af plader eller på anden måde, kan det i en sådan fremtrædelsesform ikke benævnes læder. Hvis læderet har en overfladebelægning — uanset hvorledes den er påført — eller der er limet et ekstra lag på læderet, må tykkelsen heraf ikke overstige 0,15 mm. Denne definition dækker således alt læder med forbehold af andre juridiske forpligteler, f.eks. Washington-konventionen. Anvendes betegnelsen narvlæder som led i de fakultative supplerende oplysninger, jf. artikel 5, forstås der herved læder med den oprindelige narv, sådan som denne fremtræder efter fjernelse af overhuden og uden fjernelse af noget overfladelag ved polering, afstrygning eller spaltning.		F Cuir D Leder IT Cuoio NL Leder EN Leather DK Læder GR ΔΕΡΜΑ ES Cuero P Couros e peles curtidas ►A1 CZ Useň EST Nahk LV Āda LT Oda HU Bőr MT Ġilda PL Skóra SI Usnje SK Useň ◄ ►M1 BG кожа RO Piei cu față naturală ◄ ►M2 HR Koža ◄

	Piktogram	*Tekst*
a) ii) **Overtrukket læder** et produkt, hvor overfladebelægningen på læderet eller det ekstra lag, der er limet på læderet ikke overstiger en tredjedel af produktets samlede tykkelse, men er over 0,15 mm tykt.		F Cuir enduit D Beschichtetes Leder IT Cuoio rivestito NL Gecoat leder EN Coated leather DK Overtrukket læder GR ΕΠΕΝΔΕΔΥΜΕΝΟ ΔΕΡΜΑ ES Cuero untado P Couro revestido ►A1 CZ Povrstvená useň EST Kaetud nahk LV Pārklāta āda LT Padengta oda HU Bevonatos bőr MT Ġilda miksija PL Skóra pokryta SI Krito usnje SK Povrstvená useň ◄ ►M1 BG кожа с покритие RO Piei cu față corectată ◄ ►M2 HR Koža korigiranog lica ◄
b) **Vævede eller ikke-vævede naturlige og syntetiske tekstilmaterialer** Ved »tekstilmaterialer« forstås alle de produkter, der omhandles i direktiv 71/307/EØF med samtlige ændringer.		F Textile D Textil IT Tessili NL Textiel EN Textile DK Tekstilmaterialer GR ΥΦΑΣΜΑ ES Textil P Téxteis ►A1 CZ Textilie EST Tekstiil LV Tekstilmateriāls LT Tekstilė HU Textil MT Tessut PL Materiał włókienniczy SI Tekstil SK Textil ◄ ►M1 BG текстил RO Textile ◄ ►M2 HR Tekstil ◄